

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2021-04-29
Stockholm

Mål nr
P 4084-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-03-19 i mål nr P 3050-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. A.J.

2. K.J.

Motpart

1. Falköpings kommun

2. FKGF Real Estate AB

SAKEN

Detaljplan för del av fastigheten XX m.fl. Skola vid gamla kalkbrottet, Östertull, Falköpings stad

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Kommunfullmäktiges i Falköpings kommun beslut den 24 juni 2019 att anta detaljplan för del av XX m.fl. i Falköpings kommun.

Dok.Id 1683507

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.J. och **K.J.** har yrkat att detaljplanen ska upphävas.

Falköpings kommun och **FKGF Real Estate AB** har motsatt sig att detaljplanen upphävs.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.J. och **K.J.** har anfört samma omständigheter till stöd för sin talan som vid mark- och miljödomstolen och därutöver anfört huvudsakligen följande: Marknadsgatan utanför deras fastighet kommer att fungera som infart för parkering, av- och upphämtning av elever och varutransporter. Det kommer att medföra en stor ökning av trafik och buller. Enligt den illustrationsplan som kommunen har skickat ut kommer det även att ligga en cirkulationsplats på baksidan av deras fastighet. Trafikanalysen har inte omfattat denna trafikökning. Det finns höga kalkstensväggar inom planområdet, vilket inte är acceptabelt inom ett skolområde. De kommer att få försämrad utsikt.

I delar av området finns vattensalamandrar, mest troligt mindre vattensalamander. Mindre vattensalamander har funnits på platsen länge. På deras fastighet har vattensalamandrar hittats i en liten damm som anlades 2019 och den har använts som reproduktionslokal. Kommunen har inte tillräckligt utrett frågan om förekomsten av mindre och större vattensalamander på platsen. Inga fältstudier har gjorts. Kommunen har inte heller för avsikt att följa de rekommendationer som ges i naturvärdesinventeringen för att bevara naturvärdena på platsen. Kommunen kommer inte kunna skydda vattensalamandrarna genom att undanta en del av friytorna för lek i planen.

Dagvatten kommer inte att kunna hanteras lokalt på fastigheten.

Falköpings kommun har anfört huvudsakligen följande: Trafikbuller längs Marknadsgatan har utretts i en trafikbullerutredning med flera scenarier. Utredningen visar att även om all trafik angörs via Marknadsgatan är bullernivåerna inom

Naturvårdsverkets riktlinjer för ekvivalenta ljudnivåer och de maximala ljudnivåerna försämras inte. Trafikmängden på Marknadsgatan är liten i förhållande till Hollendergatan och Trädgårdsgatan. Trafik till och från skolan, så som bussar och hämtning och lämning bedöms främst ske via dessa två gator och inte via Marknadsgatan. Därför utreddes inte trafiksituationen på Marknadsgatan. En illustrationsplan är inte ett bindande dokument och beskriver endast ett möjligt genomförande av detaljplaneförslaget. I en stad måste viss förändring tålas. Mark- och miljödomstolen har gjort en riktig bedömning vad gäller olägenheter. Skolgården bedöms kunna utformas så att kalkstensväggarna inte utgör någon risk för olycka.

Varken mindre eller större vattensalamander identifierades i naturvärdesinventeringen som genomfördes under år 2017 för planområdet. Inte heller noterades någon vattensamling, damm eller annat småvatten som skulle kunna vara lämplig för vattensalamander. Det har under planärendet inte funnits någon indikation på att mindre vattensalamander fanns på platsen. Det fanns alltså inte anledning att inom ramen för planärendet behandla frågan. Något formellt fel i hanteringen av planärendet finns inte.

De områden som kan fungera som landmiljö eller övervintringslokal för mindre vattensalamander finns enligt naturvärdesinventeringen i kalkbrottets södra och nordvästra delar och omfattas i detaljplanens antagandehandlingar av mark som inte får bebyggas, vilket får anses vara ett fullgott skydd för vattensalamandrar. Orkidén Korallrot har skyddats på samma sätt.

Enviro Planning har på uppdrag av kommunen vidtagit ytterligare utredningsåtgärder och kommit fram till att det finns tre avgränsade platser vilka kan utgöra möjliga övervintringslokaler för den mindre vattensalamandern. Av dessa har tre områden måttligt värde och ett område högt värde som övervintringslokal.

Planområdet är redan idag isolerat från omgivande landskap genom hårdgjorda ytor och vägar som hindrar arten att sprida sig till och från området. Det område som bedömts ha högt värde som övervintringslokal är i sin helhet beläget på mark där inga byggnader får uppföras. Området ska nyttjas som skolgård och all rimlig hänsyn

kommer vid planering av skolgården att tas till befintliga förhållanden. Inte heller området med måttligt värde som övervintringslokal omfattas av någon byggrätt. Området omfattas av särskilda planbestämmelser som syftar till att skydda befintlig miljö och fauna i form av bland annat en föreskrift om att huggna stenväggar ska bevaras och inte får fyllas igen. Vidare finns inom området delvis marklovsplikt för fällning av träd och ett förbud mot att fälla träd med stamdiameter om minst en meter på smalaste stället under brösthöjd. Det ytterligare området med måttligt värde som övervintringslokal är delvis beläget på mark som endast får förses med byggnader eller byggnadsdelar som har en byggnadsarea om 60 kvadratmeter eller mindre och delvis på mark som omfattas av byggrätt för skola. Byggrätten är så flexibel att detta område inte behöver tas i anspråk för att uppföra planerad skola.

Falköpings kommun äger fastigheten och åtar sig att tillse att genomförandet sker på ett sätt som gör att nya byggnader och andra åtgärder så långt som det är möjligt och rimligt undviks i området.

FKGF Real Estate AB har anfört att bolaget är positivt inställt till att en skola byggs på platsen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Kommunfullmäktige i Falköpings kommun har antagit en detaljplan för del av XX m.fl. i Falköping med syfte att möjliggöra att en ny skola byggs, med friytor och trafiklösning, men samtidigt bevara skyddsvärda träd och alléer. Detaljplanen tillåter som mest byggnation på 6 400 kvadratmeter på den blivande skolfastigheten. I den västra delen av planområdet finns ett före detta kalkbrott där det finns naturvärden som skyddsvärda träd, allé, orkidén korallrot och växten vitpyrola.

Mark- och miljööverdomstolen gör ingen annan bedömning än mark- och miljödomstolen vad avser frågorna om anpassning till omgivningen, trafik, olägenheter, buller, parkeringsplatser och friyta.

Det har därutöver inte framkommit att trafiken på Marknadsgatan kommer att påverkas på ett sådant sätt eller alstra sådant buller att detaljplanen av den anledningen ska upphävas.

Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat naturvärdena på platsen, se 2 kap. 6 § första stycket 1 plan- och bygglagen (2010:900).

I Mark- och miljööverdomstolen har det framkommit att mindre vattensalamander har påträffats på en fastighet intill detaljplaneområdet.

Det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar av mindre vattensalamander eller ta bort eller skada deras ägg, larver eller bon, se 6 § artskyddsförordningen (2007:845).

Enligt A.J. och K.J. ska mindre vattensalamander sedan länge ha funnits i området. Enligt den utredning som kommunen gett in i Mark- och miljööverdomstolen kan det finnas möjliga övervintringslokaler för mindre vattensalamander inom planområdet. Det kan enligt domstolens bedömning inte uteslutas att mindre vattensalamander finns även inom planområdet.

Med utgångspunkt i befintlig utredning framstår det som tveksamt om detaljplanen kan genomföras utan att komma i konflikt med artskyddsförordningens bestämmelser till skydd för mindre vattensalamander eller om ett genomförande av detaljplanen kan komma att kräva dispenser enligt artskyddsförordningen. Det finns i och för sig inte något formellt krav på att eventuellt behövliga dispenser ska ha inhämtats innan beslut om detaljplan fattas. Om frågan om skydd för fridlysta arter tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns det dock en risk att någon verklig prövning av förutsättningarna för undantag från fridlysningen inte kommer till stånd (se rättsfallet RÅ 2005 ref. 44). Kommunens åtagande att se till att det vid genomförandet av planen tas hänsyn till den mindre vattensalamandern kan inte ersätta en prövning enligt artskyddsförordningen.

Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att utredningen angående förekomst av mindre vattensalamander och vilka konsekvenser ett genomförande av planen kan få för angiven art har sådana brister att det saknas förutsättningar att anta detaljplanen. Beslutet om att anta detaljplanen ska därför upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5§ lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Anna Tiberg, tekniska rådet Karina Liljeroos, hovrättsrådet Ralf Järtelius och hovrättsassessorn Hannah Grahn, referent.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-03-19
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 3050-19

PARTER

Klagande

1. M.B.

2. B.C.

3. E.C.

4. E.E.

5. I.M.E.

6. A.E.

7. M.E.

8. S.G.

9. A.J.

10. K.J.

Dok.Id 462899

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

11. D.J.

12. C.K.

13. L-O.L.

Motpart

Falköpings kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Falköpings kommuns beslut, § 65, 2019-06-24 i ärende nr 2019/00209 214, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för del av fastigheten XX m.fl. i Falköpings kommun.

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Falköpings kommun (nedan kommunen) beslutade den 24 juni 2019 att anta detaljplan för del av fastigheten XX m.fl. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för byggnation av en ny skola med friytor samt tillhörande trafiklösningar.

YRKANDEN M.M.

K.J. och A.J. (XY) har yrkat att detaljplanen upphävs och har anfört bl.a. följande. Hänsyn har inte tagits till att byggnationen ska ske minst 50 meter från fastighetsgräns enligt uppgifter som kommunen lämnat på synpunkter från annan person under planprocessen. I illustrationsplanen på Falköpings kommun hemsida är byggnaden dock placerad på cirka 35 meters avstånd från fastighetsgränsen till Hjulmakaren 4.

Enligt den tidigare stadsplanen var den högsta tillåtna bygghöjden på den nuvarande fastigheten 4,20 meter, vilket ska jämföras med den nu tänkta tillåtna bygghöjden om 21,5 meter från golvyta. Fastigheten kommer att bli en dominerande byggnad som inte kommer att passa in i omgivningen där de tidigare högsta byggnaderna är ca 8 meter. I dagsläget är ju gamla kalkbrottet en oas för mycket djur och insekter.

Skuggstudien visar att delar av fastigheterna i villaområdet väster om planområdet kan påverkas av skuggning under förmiddagarna medan villaområdet norr om planområdet, längs Marknadsgatan och Vävgatan delvis kan skuggas både på för- och eftermiddagar förutom i juni då nästan ingen skuggning kan ske. De bor på Vävgatan och kan inte acceptera att byggnaden ska skugga så mycket som den enligt skuggstudien ska göra.

I dagsläget har de ingen insyn på baksidan av sin tomt. Vid byggnation av Platåskolan kommer man ha full insyn till dem från den fyra våningar höga skolan som enligt kommunens illustrationsplan ska byggas 35 meter från fastighetsgränsen. Det är en sak om man bygger en villa intill en skola som redan finns, men att bygga en så stor skola mitt i ett litet bostadsområde kan inte accepteras. Beslutet att bygga en

skola i det gamla kalkbrottet är felaktigt. Det finns bättre platser att bygga en skola på, t.ex. på konstgräsplanen Ållevi eller ute vid nya byggnationen av Biltema. Till stöd för överklagandet har redovisats två kartbilagor.

E.E. och I.M.E. (fastigheten YY) har yrkat att detaljplanen upphävs och har anfört bl.a. följande. De motsätter sig placeringen av skolan. Att bygga en fyraåringsskola mittemellan småhusbebyggelsen och flytta gatan 15 meter in mot tomtgränserna är inte godtagbart för dem som bor i området. Tomten är för liten och byggnaden är för hög och det finns för få parkeringsplatser i närheten. Utrymmena för elevers utevaro är för små. I detta hänseende hänvisas till Boverkets utredning i samverkan med kommunförbundet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har anfört samma synpunkter. Den planerade friytan är knappt hälften av vad Boverket rekommenderar. Det är en stor skola i relation till platsen och det blir mycket människor på liten yta. Trafikmässigt blir det en väldig påfrestning när 1 100 elever och drygt 300 anställda ska ta sig till och från området. Bullernivån kommer att bli mycket högre än vad den redan är i dag. Privatpersoners fastigheter kommer att skuggas för mycket, vilket inte är bra för deras miljö. Det finns bättre platser för en ny skola. Det finns arter som ska skyddas med stöd av miljöbalken.

E.C. och B.C. (fastigheten ZZ) har yrkat att detaljplanen upphävs och har anfört bl.a. följande. Placeringen av en stor betongkloss mitt i ett grönområde med kringliggande villor ifrågasätts, liksom en flytt av vägen närmare villaområdet. De har redan i dag en hög belastning av biltrafik och vill inte ha den närmare. Miljön kommer att bli ännu sämre då fler bussar får köra runt i grannkommunerna och hämta upp elever som sedan ska släppas av vid Platåskolan. Kostnaden för hela projektet är enormt stor. Det kommer givetvis också att bli ännu dyrare än planerat. De hänvisar även till tidigare inlämnade synpunkter.

M.B. (fastigheten ZY) har yrkat att detaljplanen ska upphävas och har anfört bl.a. följande. Trafiken kommer troligtvis att öka när det är eftersträvanvärt att den i stället minskar. Det ifrågasätts att innehållet i detaljplanen kommer att gynna centrumhandeln eftersom ungdomar i den aktuella åldern inte har

tillräckligt mycket pengar för att öka handeln. Ytan är för liten för den tänkta byggnaden. Det är en ren spekulering att förtätningen kan innebära större kundunderlag för kollektivtrafiken. Han har tidigare påpekat att polis och skola inte bör ligga i närheten av varandra. Dagisbarn och stadens övriga invånare förlorar sina utflykter i det område som byggnationen är tänkt. Parkområdet bör sparas för att staden ska kunna växa utan att det bara finns byggnationer.

L-O.L. (fastigheten YX) har yrkat att detaljplanen upphävs och har anfört bl.a. följande. Området är alldeles för litet för den planerade skolan som byggs med en kapacitet att ta emot 1 100 elever eller mer. Enligt Boverkets och andra myndigheters rekommendationer krävs det en dubbelt så stor friyta än vad fastigheten XX kan erbjuda. Att kommunen negligerar myndigheternas rekommendation är inte seriöst. Om det överhuvudtaget ska byggas någon skola på den aktuella platsen måste hela planen göras om. Byggnadens höjd måste sänkas för att bli högst två våningar hög. Parkeringsbehovet för bilar och andra fordon måste uppfyllas. Gymnastikhall och utrymme för spontanidrott tillkomma. Hollendergatan ska inte flyttas. Trafiken i korsningen Hollendergatan-Trädgårdsgatan skulle kollapsa om nuvarande förslag genomförs. Förslag till annan lösning presenterades den 21 mars 2019.

På grund av områdets begränsade yta planeras byggnaden bli fyra våningar hög, vilket kraftigt avviker från all annan närliggande bebyggelse i området. Den bebyggelsen har en högsta höjd av två våningar. Helt klart är att den tänkta skolbyggnaden inte alls passar in i området. Utrymme för eventuellt framtida behov på förändring och utveckling i form av tillbyggnad saknas. Det ifrågasätts hur elevers och personals säkerhet kommer att hanteras vid en brand eller annan allvarlig händelse.

Plats för sporthall saknas och planeras inte att uppföras på grund av utrymmesbrist. Även utrymme för s.k. spontanidrott saknas. Fler och fler larmrapporter kommer angående ungdomars allt sämre fysik vilket i förlängningen negativt påverkar

elevens förmåga till inläring. Planområdet medger plats för ett fåtal parkeringsplatser. Om man ska leva upp till kommunens egna nu gällande normer skulle en stor del av planen åtgå enbart till att skapa parkeringsplatser. Parkeringsplatser behövs för egen personal, för alla elever som färdas på cykel eller moped och för transporter av varor, material och livsmedel, liksom hantverkare och andra besökare.

Villabebyggelsen väster om skolan kommer att hamna i omfattande skugga vilket är helt oacceptabelt. Söder om området ligger 46 bostadsrätter där framförallt den ökade trafiken kommer att bli ett stort problem med buller, avgaser och ökade svårigheter att ta sig till och från området, då in- och utfart ligger i direkt anslutning till korsningen Trädgårdsgatan-Hollendergatan. Den hårt trafikerade Hollendergatan ska flyttas ännu närmare villabebyggelsen på Fagerängsgatan. De boende kommer alltså att drabbas av kraftigt ökat buller och avgaser. Dessutom kommer de boende på denna gata att förlora en stor del av kvällssolen från mars till september. Det är inte rimligt att kommunen aktivt medverkar till att kraftigt försämra livsmiljön för ett stort antal medborgare boende runt skolan, vilket skulle ske om liggande förslag genomförs. Sannolikt kommer många att drabbas av allehanda hälsoproblem. Det befars även att alla tillkommande störningar kommer att påverka huspriserna runt skolan negativt. Även här måste kommunen ta sitt ansvar och garantera att ägarna hålls skadefria.

Utredaren medger att trafiken i området kommer att öka, men endast försumbart, vilket dock är att förenkla verkligheten eftersom 1 100 elever och de anställda vid skolan kommer att påverka trafiksituationen mer än så. Hollendergatan är i dag starkt trafikerad. Att flytta gatan österut och ännu närmare Fagerängsgatan skulle kosta oerhört mycket pengar, vilket ifrågasätts eftersom trafiken finns kvar. De boende på nämnda gata skulle påverkas ännu mer av avgaser och buller.

I korsningen Trädgårdsgatan-Hollendergatan föreslås byggandet av en rondell. Vidare har planerats en vändplan för av- och påstigning. De som ska in på vändplanen måste då in i korsningen två gånger. Av- och påstigning ska också ske på

båda sidor av Trädgårdsgatan i anslutning till korsningen, där även alla stadsbussar har hållplats på båda sidor av gatan. En stor del av trafiken till och från centrum ska också genom korsningen. Boende eller besökare till Trädgårdsgatan 48 - 56 har in- och utfart i nära anslutning till korsningen och torde tidvis få stora svårigheter att komma in eller ut från området. Här är alltså upplagt för kaos. Nämnas kan att det redan i dag är vanligt med köbildning i korsningen. Korsningen kommer att bli en mycket farlig trafikplats att ta sig igenom, inte minst för gående, cyklister och mopedister. Dagligen torde mer eller mindre allvarliga incidenter förekomma i den röra som här kommer att uppstå med mycket stor risk för olyckor.

En betydande del av fastigheten utgörs av bevarandevärd miljö, som enligt lag är skyddad. Området är alltså väldigt känsligt för ingrepp, skadegörelse eller slitage. Trots detta föreslår utredaren att en stor del av området måste exploateras för att ge plats för skolan och dess elever. Det ifrågasätts hur detta är möjligt.

Ett företag som planerar att bygga t.ex. en större industrilokal brukar börja med att upprätta en kravspecifikation. Där anges och utreds hur mycket mark som behövs för den tilltänkta byggnaden, att det finns utrymme för en eventuell framtida expansion och att det finns tillräcklig plats till parkeringsplatser m.m. Hade kommunen upprättat och sammanställt någon slags kravspecifikation hade fastigheten XX m.fl. aldrig kommit i fråga för den planerade Platåskolan. I samhällsdebatten är frågan om ökade transporter och utsläpp högaktuell. Alla är överens om att transporter är skadligt för miljön och måste begränsas. Kommunens förslag till ny högstadieskola kommer att innebära ökade transporter och utsläpp. Skolan är kommunens största investering någonsin och bör väl kunna fungera som skola åtminstone 50 - 60 år framåt i tiden. På en så stor investering måste ställas och ska ställas stora och berättigade krav på alla områden. Detta gäller inte minst hur barnen kommer att trivas och utvecklas i en sådan miljö. När man som utomstående granskar den aktuella platsen för skolan blir man högst betänksam över kommunens val. På punkt efter punkt uppfyller inte planen de kvalitativa och andra berättigade krav som måste ställas på denna investering. Bristerna är många och sakligt motiverade i denna och i tidigare lämnade skrivelser.

Därför måste hela planen underkännas och nya förslag tas fram i sin helhet. Även om kommunens ekonomi inte har med planförslaget att göra måste även ekonomin vägas in i samband med stora och avgörande beslut inte minst i tider då kommunens resultat är svagt och väntas så förbli. I tidigare skrivelser har förslag på andra högst lämpliga områden presenterats att bygga den nya skolan till en väsentligt lägre kostnad utan att ge avkall på kvaliteten. Han och många med honom är villiga att diskutera dessa och andra förslag med kommunledningen. Till stöd för överklagandet har redovisats tidigare yttranden.

A.E. och M.E. (fastigheten Vägmästaren 5) har yrkat att detaljplanen ska upphävas och har anfört bl.a. följande. Byggnad av en ny skola är ett av kommunens största projekt. I ett sådant projekt bör det vara ett krav att man tar fram flera riktigt bra alternativ på placering. Att i en sådan utredning komma fram till den föreslagna platsen som den mest lämpliga är helt orimligt. Platsen har så många brister mot en optimal lösning att den gjorda utredningen av alternativ placering måste underkännas. En enkel kontroll på en karta där man försöker placera in en skola för 1 100 elever med lagstadgad yta per elev skulle direkt utesluta den nu planerade platsen. Av någon okänd anledning har man bestämt sig för föreslagna placering utan att ta fram vettiga alternativ.

Felaktigt beslutsunderlag ingår i skugg-, trafik- och bulleranalysen. Beräkningar för Hollendergatan baseras på senaste verkliga mätningen som gjordes 2009. Efter denna mätning har ett större köpcentrum och även nya bostadsområden byggts i södra änden av Hollendergatan, vilket lett till att en betydande ökning av trafiken skett efter mätningen. Trots detta bedömer man att ”Trafikverkets uppräkningsantal anses vara något i överkant”, vilket är en uppenbart felaktig bedömning. Utöver denna underskattning gör man bedömningen att den ökning av trafik som kommer att ske på grund av skolan ingår i den schablonberäknade ökningen av trafiken fram till 2040. Ökningen av trafik på grund av skolan beräknas till mer än 1 300 nya fordon per dygn. Detta beskrivs som en ”förhållandevis liten siffra jämfört med den trafikmängd som prognosticeras år 2040 på Hollendergatan, som är 9543 ÅDT”. De

anser att rapporter skrivits på ett sätt som felaktigt förminskar problemen med förslaget.

Den planerade lösningen innebär alltför många risker för elever, lärares och boendes hälsa och säkerhet. Den valda ytan är för liten för att kunna skapa en trygg och säker miljö för elever och personal. Det finns riktlinjer för yta per elev som kommunen väljer att helt bortse ifrån. Riktlinjerna är bl.a. till för att garantera en hälsosam miljö. Mindre yta ger sämre hälsa. Inte minst påverkas den psykiska hälsan. Samtidigt klämmer man på denna lilla yta in krystade lösningar för transporter där man bl.a. bygger in att alla elever ska korsa en välanvänd cykelbana där risken för olyckor kommer att vara betydande, vilket också nämns i trafikutredningen men som man väljer att bortse ifrån vid beslutet. Eftersom lärare planeras parkera vid Odenhallen tvingas de passera en av huvudlederna i staden, Odengatan, på väg till och från skolan. Detsamma gäller alla elever som måste passera Odengatan på väg till idrottslektioner som troligen kommer att hållas på Odenområdet. Placeringen kommer alltså dagligen att skapa farliga situationer i trafiken. För de boendes del påverkas man framförallt av att trafiken ökar och flyttas betydligt närmre tack vare omläggningen av Hollendergatan. Att få ökade avgasutsläpp tätt inpå uteplatser, trädgårdar med bl.a. grönsaksland innebär klara hälsorisker. Troligen måste man sluta äta de grödor som man odlar.

Det kan aldrig vara klokt att placera en ny skola direkt utmed en tätt trafikerad gata. Skolan kommer att ligga i korsningen mellan två starkt trafikerade gator, Trädgårdsgatan och Hollendergatan.

För att över huvud taget få plats med tänkta byggnader och utan att ge tillräcklig yta per elev tvingas man flytta Hollendergatan och anlägga en ny rondell precis intill befintligt bostadsområde. För många år sedan tvingades man anlägga en bullervall för att skydda bostäderna mot buller från Hollendergatan. Nu vill man flytta Hollendergatan betydligt närmare bostäderna och dessutom anlägga en rondell där. Med höga bullervallar och staket har man räknat ut att man troligen kan klara sig precis under lagkrav. Som beskrivits tidigare är underlagen för bedömningarna

optimistiskt räknade och risken för att man inte klarar gränserna bedöms som stora. När arbetet väl är utfört är det för sent att göra något åt det och de boende får leva med misstagen. I stället för att bo i ett lugnt område granne med ett mindre grönområde kommer de att bo direkt intill en stor, hårt trafikerad rondell och en överbefolkad skola. De och många andra drabbade börjar allvarligt fundera på om de helt enkelt måste sälja sitt hus. De anser definitivt att den försiktighetsprincip som ska användas i alla beslut inte har använts när det gäller hur projektet drabbar boende i området.

Den beslutade lösningen erbjuder inga möjligheter till utvidgning. Eftersom skolan redan från början är underdimensionerad med avseende på yta är risken självklart stor att man får behov av att utöka med fler byggnader. Det är omöjligt. När skolan, med all sannolikhet, visar sig vara för trång återstår då att bygga ytterligare en skola på annan plats vilket inte finns med i budget för projektet. En enkel riskanalys skulle visa att risken för detta är stor, eftersom man bygger betydligt under de normer som finns och konsekvensen om det uppstår problem också är mycket stor. Med detta resultat i en riskanalys i ett professionellt drivet projekt tvingas man alltid minska risken eller minska konsekvenserna. I båda fallen blir lösningen i detta fallet om att placera skolan på annan plats. De kan alltså även med detta visa att processen inte har skötts på ett korrekt sätt.

Projektet baseras på ett tidigare beslut att lägga ner fullt fungerande skolor i orter utanför centralorten. Dessa elever ska i stället transporteras med buss in till den nya stora skolan. Transporterna kommer givetvis ha en negativ miljöpåverkan som helt skulle undvikas genom att behålla de lokala skolorna. Kommunen bör ha ett ansvar i alla beslut att minimera miljöpåverkan och det har inte skett i detta fall.

Det tänkta området är i dag ett av få relativt ”orörda” områden i staden som bl.a. är hem för ett stort antal småfåglar som berikar stadsmiljön. I naturvärdesinventeringen konstateras att ”Ungefär hälften av utredningsområdet kan vara möjlig för exploatering.” ... ”Resterande delar av utredningsområdet, ädellövskogen med all talrik sälg, alm och ask samt öppna ytor med orkidén och hela

kalkstenskanten samt lönnallén, bör helt undantas från exploatering”. Det kan ju låta bra om denna halva yta vore sammanhängande och tillräckligt stor. Men i verkligheten är det så att ytan är uppdelad och t.ex. lönnallén kommer att hamna mitt i den tänkta ”trafiklösningen” och det är mycket stor risk att den kommer att skadas av detta. Överhuvudtaget är det ganska självklart att all den skyddsvärda naturen kommer att skadas. Att tro att 1 100 elever som trängs in på en liten yta inte kommer att utnyttja även den närliggande naturen är väldigt naivt. Att konstatera att det finns skyddsvärd natur och att sedan placera en skola direkt intill skyddsvärd natur är enligt dem detsamma som att garantera att den förstörs. Detta ser de som ett brott mot naturskyddslagar. I underlagen försöker man framhålla att den skyddsvärda naturen ska bli en viktig del i undervisningen men där biter man sig själv i svansen. Om närhet till natur är viktig för undervisningen så är vald placering den sämsta man kan tänka sig. Till stöd för överklagandet har redovisats bilaga med synpunkter lämnade till kommunen.

C.K. och D.J. (fastigheten Vägmästaren 2) har yrkat att detaljplanen ska upphävas och har anfört bl.a. följande. Skolan är för stor för den aktuella platsen. Ytan är för liten och ska därför byggas på höjden. Alldeles för liten friyta utomhus för x antal elever. Inga parkeringsplatser får plats på ytan och området är redan högt belastat och bilar parkerar på gräsytor i närområdet. I planen föreslås att en av Falköpings mest trafikerade gator flyttas närmare bostadshus där buller redan är ett stort problem. Detta kommer att orsaka dem både ytterligare utsläpp och buller om vägen flyttas som planerat någon meter från deras tomt. Det finns skyddade fågel- och växtarter i området. Det finns ingen plats att samla alla elever och personal vid t.ex. brand. Närmaste parkering överskred antal meter, men löstes genom att räkna ut fågelvägen i stället. De tycker att man bör byta plats och göra så att gymnastiksal och uteplats bör finnas.

S.G. (fastigheten Vägmästaren 10) har yrkat att detaljplanen ska upphävas och har anfört bl.a. följande. Trots att byggnadsarean på ytan har minskats och högsta tillåtna taknockhöjden har sänkts är det fortfarande inte tillräckligt. Höjden på den tilltänkta byggnaden kommer att störa hela det närliggande området.

Den kommer att störa utsikten över Mösseberg och även skugga tomter. Övrig bebyggelse i direkta närområdet är låg med majoriteten en våning och max två våningar. Två våningar på Platåskolan är den enda acceptabla höjden för att inte få de tidigare nämnda konsekvenserna.

Bullerskyddet är inte fullgott för alla närboende till detaljplanen. Skyddet täcker enbart en viss del av alla närboende och detta är inte acceptabelt. Bullerskyddet bör utökas i samråd med drabbade boende längs hela Hollendergatan då alla boende runt Hollendergatan kommer att bli lika utsatta för det ökade bullret.

Problematiken med trafiken är långt ifrån löst med den planerade rondellen och flytten av vägen. Den stora ökningen av trafiken kommer att leda till trafikstockningar och problemet kommer att växa med tiden då Falköping växer och folk åker mer bil, inte mindre.

Nödvändig tillgång till parkeringsplatser är fortfarande inte löst. Att föreslå parkering vid Odenhallen är inte realistiskt. Lärare, besökande och övrig personal till skolan kommer att utnyttja närmaste möjliga gator vilket kommer att bidra till att det blir trafikchaos när alla ska leta lediga platser på deras gator i deras villaområden på t.ex. Fagerängsgatan m.m, vilket i värsta fall kan leda till olyckor med alla småbarn som finns i området.

Att i efterhand försöka skraddarsy detaljplanen efter önskemål från politikerna om en storskalig skola var feltänkt från början och bevisligen ett omöjligt uppdrag. Man borde utgå från vilka möjligheter som finns på tomten och börja från den änden. En mindre skola med ca 500 elever skulle på den tänkta platsen vara fullt möjlig och skulle lösa alla de problem han tar upp i sitt överklagande.

DOMSKÄL

Klagorätt

Av 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), nedan PBL, med dess hänvisning till 42 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att ett beslut att anta, ändra eller

upphäva en detaljplan endast får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Enligt praxis anses beslut avseende detaljplaner beröra ägare till fastighet eller boende inom planområdet eller som gränsar direkt till planområdet eller som enbart skiljs åt från detta av en gata eller väg. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter eller boende i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- och trafikförhållandena på platsen m.m.

Ytterligare en förutsättning för att ha rätt att överklaga ett beslut om att anta en detaljplan är enligt 13 kap. 11 § första stycket PBL att klaganden före utgången av granskningstiden skriftligen framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda.

Samtliga klaganden, förutom E.C. och B.C., äger eller bebor fastigheter som gränsar direkt till planområdet. De har också yttrat sig skriftligen i ärendet före granskningstidens utgång. De har därför rätt att överklaga beslutet om antagande av detaljplan.

E.C. och B.C. är bosatta på ett förhållandevis kort avstånd från planområdet och får med hänsyn till den verksamhet (i form av skolverksamhet) som avses att bedrivs inom planområdet anses berörda av det överklagade beslutet på ett sådant sätt som bestämmelsen i 13 kap. 8 § PBL kräver för att talerätt ska anses föreligga. De har också yttrat sig skriftligen i ärendet före utgången av granskningstiden. De har därför rätt att överklaga beslutet om antagande av detaljplan.

Prövning i sak

Allmänna utgångspunkter för mark- och miljödomstolens prövning

Enligt 1 kap. 2 § PBL är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Kommunen har, inom vida ramar, att avgöra hur bebyggelsemiljön ska utformas inom kommunen. Stor vikt bör tillmätas de lämplighetsbedömningar som kommunen företagit. Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden

har angett eller som framgår av omständigheterna, se 13 kap. 17 § PBL. Om myndigheten vid prövningen bedömer att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Delvis upphävande eller ändringar av beslutet får endast göras om kommunen har medgett det eller om det är fråga om ändringar av ringa betydelse.

Den materiella domstolsprövningen av ett överklagande stannar i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen. Det är framförallt om en kommun i sin bedömning gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen eller om kommunen förfarit formellt felaktigt vid handläggningen av planärendet som ett upphävande av detaljplanebeslutet blir aktuellt (se prop. 2009/10:215 s. 88 samt Mark- och miljööverdomstolens dom MÖD 2014:12). Prövningen avser inte om kommunen valt den mest optimala lösningen utan endast om den valda lösningen uppfyller lagens krav.

Hänsyn ska tas till både allmänna och enskilda intressen (2 kap. 1 § PBL). I de fall då enskilda åberopar allmänna intressen föreligger inte något hinder av processuell natur mot att en överinstans vid prövningen av en enskild persons överklagande i ett planärende beaktar de allmänna intressen som enligt den klagande står emot planen. Vissa allmänna intressen, såsom miljö kvalitetsnormer, riksintressen, hälso- och säkerhetsfrågor samt frågor kring risker för olyckor bevakas dock i första hand av länsstyrelsen i myndighetens funktion som regional planmyndighet under planprocessen och genom möjligheten till överprövning av kommunens beslut att anta en detaljplan (se 11 kap. 10 och 11 §§ PBL). Länsstyrelsen har den 1 juli 2019 beslutat att inte överpröva kommunens antagandebeslut.

Anpassning till omgivningen

Av 2 kap. 6 § första stycket punkten 1 PBL följer att vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Mark- och miljödomstolen vill först klargöra att lagstiftningen inte uppställer några krav på en skolas placering på visst minsta avstånd i förhållande till fastighetsgräns eller annan bebyggelse. Vilket avstånd som en skolbyggnad ska placeras på får i stället avgöras vid en prövning i det enskilda fallet i enlighet med bl.a. den ovan återgivna bestämmelsen i 2 kap. 6 § första stycket punkten 1 PBL. Domstolen kan vidare inte pröva alternativa lokaliseringar av skolan utan har i målet endast att ta ställning till om aktuell detaljplan ska upphävas eller inte.

Mark- och miljödomstolen anser att området kring fastigheten XX m.fl. inte är så homogent utformat att det enbart skulle tillåtas småhusbebyggelse. Även en skolbyggnad på platsen kan därför anses lämplig med hänsyn till stads- och landskapsbilden m.m. Att höjden på byggnaden avviker från den närmast omkringliggande bebyggelsen kan inte anses medföra att detaljplanen ska upphävas med hänsyn till stads- och landskapsbilden. Det får också beaktas att planområdet är förhållandevis centralt beläget i Falköping och att det i norr gränsar till ett verksamhetsområde där byggnaderna i och för sig är relativt låga, men har stora volymer. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § första stycket 1 PBL lägger således inte hinder i vägen för den antagna detaljplanen.

Trafik

Av 2 kap. 6 § första stycket punkten 6 PBL följer att vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö.

Kommunen har låtit konsultföretaget Ramböll genomföra en trafikanalys gällande Trädgårdsgatan/Hollendergatan, båda belägna i anslutning till den enligt detaljplanen tillåtna skolbyggnaden. I analysen har vissa förslag och åtgärder rekommenderats för att möjliggöra en bra helhet inom det studerade området. Det rekommenderas t.ex. i analysen att korsningen Hollendergatan/Trädgårdsgatan byggs om till en cirkulationsplats då detta innebär en jämnare trafikbelastning i korsningen och underlättar för såväl bil- som kollektivtrafik längs Trädgårdsgatan att ansluta

till Hollendergatan. Enligt planbeskrivningen innebär en ändring av Hollendergatans sträckning österut inom planområdet att en cirkulationsplats kan tillskapas samtidigt som yta frigörs för busshållplatser och för att hämta och lämna vid skolan.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det som med stöd av trafikanalysen har anförts i planbeskrivningen inte ger skäl att anta att trafiksituationen i området med anledning av planen skulle bli sådan att den inte kan godtas. Det finns därför inte skäl att upphäva detaljplanen på denna grund.

Olägenheter

Av 2 kap. 9 § PBL följer att planläggning av mark- och vattenområden samt lokalisering, placering och utformning av bl.a. byggnadsverk inte får ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt. Vad som ska ses som en betydande olägenhet i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL ska bedömas bl.a. med utgångspunkt i ett områdes karaktär och förhållandena på orten.

Planområdet är beläget inom Falköpings stad och inom område som i översiktsplanen har avsatts för tätort. På grund av områdets geografiska läge inom en central del av Falköping och mot bakgrund av översiktsplanens uttalande att den huvudsakliga inriktningen för Falköpings tätort är bl.a. centrumutveckling och förtätning har det funnits anledning för de kringboende till planområdet att förvänta sig en förtätning och förändring av detsamma (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 7 januari 2019 i mål P 6187-18). Den enligt detaljplanen tänkta bebyggelsen får anses ligga inom ramen för vad som har kunnat förväntas.

Området inom planområdets närhet är förhållandevis tätbebyggt. Karaktären hos närområdet medför att vissa olägenheter, såsom insyn, skuggning och begränsningar i utsikten får tålas i högre utsträckning än vad som hade varit fallet i ett mindre tätbebyggt område.

Mark- och miljödomstolen bedömer efter genomgång av materialet i målet, och då särskilt den genomförda skuggstudien, att förväntade olägenheter med anledning av den planerade byggnationen inte är av en sådan storleksordning att de är att betrakta som betydande i PBL:s mening. Skäl för att upphäva detaljplanen på denna grund föreligger därför inte.

Buller

Som ovan framhållits är detaljplanens tillåtlighet med hänsyn till hälsoeffekter av buller och risken för olyckor i huvudsak sådana allmänna intressen som i första hand ska bevakas av länsstyrelsen enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen har i egenskap av regional tillsynsmyndighet den 1 juli 2019 beslutat att inte överpröva detaljplanen. Detta innebär att länsstyrelsen funnit att det inte kan befaras att bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller med hänsyn till risken för olyckor.

I fråga om buller noterar mark- och miljödomstolen vidare att en trafikbullerutredning för planområdet och dess närhet har genomförts år 2018. Av bullerutredningen framgår bl.a. att den höjning av ljudnivån vid bostäder som orsakas av Hollendergatans omläggning kan åtgärdas med en vall på 1,5 meter, 2 meter eller 2,5 meter. Någon anledning för mark- och miljödomstolen att ifrågasätta innehållet i trafikbullerutredningen har inte framkommit.

I planbestämmelserna anges ett område, redovisat på plankartan, inom vilket bullerskydd med en minsta höjd av 1,5 meter över anslutande gatunivå och en minsta längd av 180 meter ska uppföras. Av planbeskrivningen framgår vidare att skolgården kan få en godtagbar ljudmiljö genom att skolbyggnaden placeras och utformas så att bullernivåerna minskas eller genom att bullerskydd uppförs.

Vid prövning av en överklagad plan väger de av länsstyrelsen gjorda bedömningarna tungt och mark- och miljödomstolen finner inte att det framkommit skäl att frånga länsstyrelsens bedömning. Det föreligger således inte skäl att upphäva

detaljplanen med anledning av hur frågorna kring hälsa och buller har behandlats i planen.

Frågan om parkeringsplatser

Av 8 kap. 9 § första stycket punkten 4 PBL framgår att en obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas så att det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon.

Även om denna fråga främst prövas i samband med bygglov måste det av en detaljplan framgå att det parkeringsbehov planen genererar är möjligt att tillgodose (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 december 2013 i mål P 1584-13).

Vid bedömningen av vilket parkeringsbehov som genereras kan ledning hämtas från det av Falköpings kommun antagna styrdokumentet ”Parkeringspolicy och parkeringsnorm”. Dokumentet är inte bindande för kommunen utan innehåller målsättningar och riktlinjer avseende planering för bil- och cykelparkering. Parkeringsbehovet kan alltså av kommunen anses såväl större som mindre än vad dokumentet anger.

Falköpings kommun har i planärendet funnit att merparten av det parkeringsantal som parkeringsnormen föreskriver kan tillhandahållas. Kommunen har också klargjort på vilket sätt detta kan ske. För det fall det totala antalet parkeringsplatser enligt parkeringsnormen ändå inte fullt ut skulle kunna tillgodoses har dock kommunen funnit att ett sådant lägre antal håller sig på en rimlig nivå.

Mark- och miljödomstolen finner att de grunder som kommunen redovisat för ett eventuellt frångående av parkeringsnormen är rimliga i en situation som den aktuella med äldre elever, ett förbättrat gång- och cykelvägnät samt närhet till kollektivtrafikförbindelser och bostadsbebyggelse.

Sammantaget finner mark- och miljödomstolen att kommunen därmed har visat att det parkeringsbehov som detaljplanen genererar är möjligt att tillgodose och att det

på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning också finns lämpligt utrymme för parkering samt för lastning och lossning av fordon. Skäl för att upphäva detaljplanen på denna grund föreligger därför inte.

Frågan om friyta

Av 8 kap. 9 § andra stycket PBL framgår att om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse.

Några exakta mått med avseende på vad som kan anses utgöra godtagbar storlek på friyta finns inte redovisade vare sig i förarbeten eller i praxis. Inte heller Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet innehåller några exakta riktlinjer. Av nyss nämnda råd kan dock utläsas att faktorer som ska beaktas utöver friytans storlek är utformning, tillgänglighet, säkerhet och förutsättningarna att bedriva ändamålsenlig verksamhet. Med ändamålsenlig verksamhet avses att friytan kan användas till lek, rekreation samt fysisk och pedagogisk aktivitet för den verksamhet som friytan är avsedd för. Friytan bör vara så rymlig att det utan svårighet eller risk för omfattande slitage går att ordna varierande terräng- och vegetationsförhållanden.

Av Boverkets rapport från år 2015 "Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolan och förskolans utemiljö" framgår att flera kommuner har tagit fram egna riktlinjer med dimensionerande mått för friyta. Enligt vägledningen bör vid bedömningen av tillräckligt stor friyta tas hänsyn till både friytan per barn och till den totala storleken på friytan. Ett rimligt dimensionerande mått utifrån antalet barn kan vara 40 m² friyta per barn i förskolan och 30 m² friyta per barn i grundskolan. I vägledningen anges också att forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 m². Vägledningen är inte bindande.

I och med avsaknaden av bindande riktlinjer beträffande friytor bedömer domstolen kommunens handlingsutrymme i detta avseende som förhållandevis stort. Vidare ska, som framgått ovan, inte bara friytans storlek utan även dess kvalitet beaktas vid bedömningen av om friytan uppfyller de krav som bestämmelsen i 8 kap. 9 § andra stycket PBL uppställer. Som framgår av planbeskrivningen kommer den totala friytan att kunna överstiga Boverkets rekommendation, medan ytan om 30 m² per elev inte kan tillgodoses. Av beskrivningen framgår också att Odenområdet med dess möjlighet till spontanidrott samt gymnasieområdets idrottsplaner ligger i närheten av planområdet.

Mark- och miljödomstolen anser efter en genomgång av handlingarna i målet att det har legat inom kommunens handlingsutrymme att anta en detaljplan med den planerade storleken på och utformningen av friytan.

I övrigt och sammanfattningsvis

Mark- och miljödomstolen anser inte heller att vad som anförts i övrigt utgör skäl för att upphäva detaljplanen.

Sammanfattningsvis gör domstolen bedömningen att kommunen har handlagt aktuellt planärende på ett formellt riktigt sätt och att detaljplanen inte strider mot någon bestämmelse i PBL på sätt som anförts av klagandena eller som framgår av omständigheterna och som skulle motivera ett upphävande av antagandebeslutet. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 9 april 2020

Susanne Mörkås

Hans Ringstedt

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Susanne Mörkås, ordförande, och tekniska rådet Hans Ringstedt. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Aldegren.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.